

Jaworze 15.09.2022

Dr hab. Dariusz Szostek prof. UŚ  
Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego

**Uzupełniająca recenzja rozprawy doktorskiej  
Pana mgr. Emanuela Wanat: „Kryptowaluty i prywatne środki  
płatnicze jako nowy rodzaj świadczeń w systematyce kodeksu  
cywilnego”, w związku przedłożeniem nowej, poprawionej wersji  
dysertacji.**

Recenzowana monografia „Kryptowaluty i prywatne środki płatnicze jako nowy rodzaj świadczeń w systemie kodeksu cywilnego” mgr. Emanuela Wanat jest gruntownie przeredagowaną, uzupełnioną oraz poprawioną dysertacją pierwotnie przedłożonej pracy.

Moje uwagi w poprzedniej recenzji dotyczące wyboru tematu rozprawy oraz przedmiotu badań, języka, bibliografii pozostają aktualne. Pozytywnie odnoszę się do wyboru problematyki badań naukowych oraz tematu dysertacji doktorskiej. Treść poprawionej pracy odpowiada tematowi.

Autor zgodnie z sugestiami recenzentów, gruntownie przeredagował pracę, w wielu miejscach ją zmienił, uzupełnił wprowadził szereg nowych elementów, co bardzo pozytywnie wpłynęło zarówno na jej treść, zawartość

merytoryczną ale także na jej odbiór przez czytelnika. W aktualnej wersji została ona podzielona na siedem rozdziałów. Pierwszy (co sugerowałem w recenzji) dotyczy charakterystyki systemu Bitcoin i innych kryptowalut. Jest to prawidłowe wprowadzenie czytelnika w problematykę pracy. Wskazano na cechy kryptowalut, między innymi w ujęciu ekonomicznym, a także (co wpłynęło na dalsze rozważania autora) modele transakcji płatniczych na przykładzie Bitcoin. Rozważania z jednej strony mają charakter techniczny, z drugiej odnoszą się do dotychczasowych instytucji prawnych jak przelew, zapis w księgach bankowych, giełda itp. Autor wykazuje różnice, a także swoją biegłość w aspektach technicznych zapisu, czy też obrotu walutą wirtualną. Nie zachłysnął się, jak to się często zdarza młodym badaczom technologią, opisując ją wyłącznie pod kątem dalszych rozważań prawnych. Moim zdaniem w chwili obecnej jest to najciekawsze dla prawników w polskiej literaturze opracowanie schematu zapisu kryptowalut w systemie informacyjnym, ich obrót itd. Nie ma ono charakteru nowatorskiego w znaczeniu opisu technologii, wartością jest odniesienie do instytucji prawnych. Rozdział bardzo ciekawy, mający spory wpływ na dalsze badania doktoranta.

Rozdział II (oznaczony w monografii jako III, ze względu na oznaczenie wstępu jako I) *Kryptowaluty w znaczeniu potocznym i prawnym* jest gruntownie przeredagowanym i uzupełnionym rozdziałem z pierwotnej wersji, dotyczący ujednolicenia, na gruncie polskiej nauki pojęć związanych z kryptowalutą. Tym razem uwzględniono w monografii projekty nowych aktów unijnych, wskazano na wprowadzone w nich definicje, odniesiono się do pojęć dotychczasowej doktryny, rozbudowano oraz poprawiono siatkę pojęciową (m.in. o rozbudowaną analizę pojęcia token i jego podział). We wcześniejszej recenzji wskazałem na szereg błędów metodologicznych

przyjętych w rozdziale dotyczącym definicji. W wersji aktualnie recenzowanej pracy uwzględniono te uwagi. Wcześniejsza lektura męczyła czytelnika, przede wszystkim poprzez nieco chaotyczną analizę, pomieszanie pojęć i nieuwzględnienie nowych regulacji (w sporej mierze wprowadzających porządek terminologiczny). W nowej wersji autor uniknął tego błędu, a rozdział czyta się z przyjemnością i jest przejrzysty. Wprawdzie nie rozszerzono badań na sugerowaną w recenzji problematykę kolizyjno prawną, ale w związku z szerokim ujęciem prawodawstwa unijnego, a także zakresem pracy po przerehabilitowaniu, jest to akceptowalne. Za wartościowe należy uznać podsumowanie badań (pkt.2.7) wskazujące na cechy kryptowalut w znaczeniu prawnym. Przekonał mnie argument, że za kryptowaluty nie powinniśmy uznawać jednostek emitowanych przez państwo, nawet jeżeli zostałyby oparte na technologii DLT. Podoba mi się wprowadzenie pojęcia (na określenie takich walut) „państwowe waluty kryptograficzne”. Przekonują mnie także argumenty wskazujące na rozróżnienie kryptowalut oraz zdecentralizowanych walut wirtualnych. A także wskazane cechy (str. 108-109) wyróżniające kryptowalutę od innych wirtualnych „narzędzi”.

Uporządkowanie terminologiczne, a także nowe ujęcie pojęć (w porównaniu do poprzedniej wersji pracy) w istotny sposób wpłynęło na rozważania badawcze w dalszych rozdziałach, znacznie bardziej zbieżne z moimi poglądami. Dotyczy to przede wszystkim kolejnego rozdziału (wcześniej III) oznaczonego jako III, znacznie bardziej zwięzłego. Autor zgodnie z sugestią w recenzji wyróżnia Bitcoin i inne podobne mu jednostki, ale przede wszystkim na str. 120-121 dokonuje ich zdefiniowania poprzez wskazanie szeregu cech wyróżniających od innych środków płatniczych.

Wskazane argumenty przekonują mnie do przedstawionej przez doktoranta koncepcji definicji.

Wyodrębnienie rozdziału IV usystematyzowało pracę. Jego przeredagowanie zniwelowało chaos z jakim mieliśmy do czynienia w pierwotnej wersji. Autor dokonując analizy dochodzi do wniosku, iż w prawie prywatnym brak jest norm określających wyraźnie zakres kategorii pieniądza i nie da się też jej wyprowadzić z samego kryterium emisji pieniądza ani źródeł publicznoprawnych konkludując, iż konieczne jest podjęcie próby (która następuje w kolejnym punkcie) określenia charakteru kryptowalut z kluczowych norm Kodeksu cywilnego dotyczących świadczeń pieniężnych. Takie ujęcie jest zgodne z sugestiami recenzji. Autor unika mieszania sfery publicznoprawnej z prywatnoprawną. Praca staje się bardziej przejrzysta a wskazane w pracy argumenty bardziej przekonujące. Uwzględniono też uwagi dotyczące wcześniejszego braku odniesień do najnowszych legislacji państw trzecich.

Rozdział piąty, w aspekcie wcześniejszych rozważań jest bardziej przejrzysty niż analiza w pierwotnej pracy. Przekonują mnie argumenty autora odnośnie odsetek od kryptowalut oraz inne regulacje jak 357 k.c., naprawienie szkody w kryptowalucie, zadatek itd.

Za ciekawy uznaję rozdział VI *Kryptowaluty jako przedmiot prawa podmiotowego*, gdzie uwzględniono (już w poprzedniej recenzji chwalone przeze mnie) orzecznictwo w tym zakresie. Zmieniono sposób argumentacji (łagodząc nieco pogląd i wskazując krytyczną analizę) ujęcia kryptowaluty jako „rzeczy” wskazując dodatkowo na projektowany art. 63 rozporządzenia w sprawie rynków kryptowalut.

## Wnioski

Przedłożona w nowej wersji dysertacja rozprawy doktorskiej mgr. Emanuela Wanat „*Kryptowaluty i prywatne środki płatnicze jako nowy rodzaj świadczeń w systematyce kodeksu*” w sporej mierze uwzględnia przedłożone w poprzedniej recenzji uwagi. Jest znacznie bardziej klarowna, poprawiono definicje i ich zakres, dokonano słusznego podziału na sferę publicznoprawną i prywatnoprawną, nie tylko uwzględniono najnowsze propozycje legislacyjne UE ale gruntownie je przeanalizowano i uwzględniono w rozważaniach, co istotnie i pozytywnie zmieniło pracę. Przedstawiona dysertacja może być uznana za podstawę do nadania stopnia naukowego doktora nauk prawnych. W związku z powyższym stwierdzam, iż spełnia wymogi określone w art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14 marca 2003r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz.U. Nr 65, poz. 595) i uprawnia do ubiegania się o nadanie stopnia naukowego doktora nauk prawnych.

Dr hab. prof. UŚ Dariusz Szostek

Podpis jest prawidłowy

Dokument podpisany przez Dariusz  
Szostek  
Data: 2022.09.20 07:49:29 CEST

